

# Уряд затягне пасок на десятки мільярдів гривень

Кабмін спромігся виконати державний бюджет першого місяця нового року. Експерти називають це удачею і прогнозують його секвестр уже за підсумками першого кварталу



На початку лютого Держказначейство оприлюднило інформацію про виконання державного бюджету за січень 2009 року: лише за місяць до нього надійшло 12,2 млрд грн, що на 1% перевищує заплановане. Зокрема, за загальним фондом бюджет виконано на 86,3%. Це 9,1 млрд грн (заплановано 10,5 млрд). При цьому 31,3% доходів загального фонду, як зазначається в довідці Секретаріату Президента, було забезпечено в останній розрахунковий день січня. Наприкінці місяця бюджет отримав понад 2,8 млрд грн, головним чином – за рахунок ПДВ та завдяки переважанню кошторисних доходів НБУ за минулий рік над видатками (1 млрд грн). Відповідно до згаданої довідки, ці кошти Нацбанк мав перерахувати в березні.

Державна податкова адміністрація всупереч очікуванням перевершила себе. За підсумками місяця податківці перерахували до держбюджету 6,7 млрд грн – на 352 млн більше від запланованого. «В останній день місяця ми не лише виконали плановий показник з дохідної частини бюджету, а й перевиконали його – на 6%. Оптимізм вселяє й те, що в січні ми ритмічно виконали всі види податків. Сподіваюся, ми збережемо цю ритмічність до грудня 2009 року включно», – заявив глава ДПАУ Сергій Буряк. Успіх свого відомства податківець пояснив сприятливою економічною кон'юнктурою попереднього року, що, як він сподівається, збережеться і цього року. За словами пана Буряка, щоранку свій робочий день він розпочинає з чергового обдзвонювання керівників металургійних та хімічних підприємств із банальним запитанням: «Як справи?». «Незважаючи на всі проблеми, підприємства мають тенденцію до зростання», – стверджує очільник податкової. На його думку, не варто непокоїтися й щодо незбалансованого надходження податків. Те, що значну частину податкових надходжень підприємства перерахували наприкінці місяця, податківці пояснюють специфікою технології платежів. «Це нормальна тенденція. Термін сплати більшості податків припадає на останню декаду місяця», – наголошує в. о. заступника голови ДПАУ Сергій Власенко.

Політичні опоненти уряду налаштовані не так оптимістично – вони переконані, що січень – перший і останній у році успішний місяць для податкової адміністрації. Так, перший заступник голови Комітету Верховної Ради з питань податкової та митної політики Сергій Круглов (Партія регіонів) у коментарі «Народному депутату» наголосив, що дзвінки пана Буряка бізнесменам – не більш ніж відверте прохання сплатити податки авансом, що неодмінно негативно позначиться на податкових показниках наступних місяців: «Січень – дуже нехарактерний місяць, за яким нерозумно формувати річні плани. Приміром, податок на прибуток підприємства мають сплатити до 10 лютого наступного року. Ось вони й сплатили, а що буде в березні-лютому?» До цього додається й загальна ситуація в економіці – кількість підприємств, не здатних розраховуватися за податковими боргами, стане на порядок більшою, вважає Віктор Лисицький. І наголошує, що про це говорить сам міністр фінансів Віктор Пинзеник у своїй «таємній записці» прем'єрові. «Прогноз ВВП в 2009 році, на якому Мінфін наполягав раніше (–0,5% ВВП за

**«Оптимізм вселяє й те, що в січні ми ритмічно виконали всі види податків. Сподіваюся, ми збережемо цю ритмічність до грудня 2009 року включно», – заявив глава ДПАУ Сергій Буряк**

2009 рік), сьогодні видається оптимістичним. А щоб вийти на показник зростання ВВП в 2009 році +0,4%, необхідно в листопаді наступного року збільшити ВВП на 17,3%. Таких темпів позитивної економічної динаміки досягти неможливо!» – стверджує міністр фінансів.

А втім, порівняно з Митною адміністрацією податківці поки що мають чудовий вигляд. У січні за плану в 4,9 млрд грн Держмитниця перерахувала 5,1 млрд грн, перевиконавши план на 5,1%. І це при тому, що ще 26 січня, за оперативними даними Держказначейства, план нею було виконано лише на 42,7%. В останню мить митників урятувало велике – в 1,86 млрд грн – перерахування «Нафтогазу» за постановою Кабміну №906 від 14 жовтня 2008 року. «Фактич-

не невиконання бюджетного плану було компенсовано зарахуванням отриманих у 2008 році доходів від митного оформлення газу на 1,86 млрд грн і надходженням авансових платежів НБУ.

«Газові» гроші перебували на рахунках казначейства ще з минулого року, тому не є реальними січневими доходами бюджету», – сказав «Народному депутату» аналітик компанії «Аструм Інвест Менеджмент» Мар'ян Федоришин. На його думку, авансовий платіж Нацбанку свідчить про досягнуті між урядом та НБУ домовленості щодо часткового фінансування бюджету. «Емісія в 1 млрд грн згідно з меморандумом про співпрацю з МВФ не є критичною. У першому кварталі 2009 року монетарна база може зрости на 5,3 млрд грн. Окрім цього, за даними Секретаріату Президента, на січень планувалося розміщення випуску ОВДП на 6,6 млрд грн, кінцевим покупцем якого міг бути тільки НБУ. Проте регулятор відмовився від викупу, послаючись на домовленості з МВФ. Таким чином, станом на 1 лютого друкарський верстат усе ще не запущений, що зберігає сподівання на підтримання відносної макроекономічної стабільності», – говорить пан Федоришин. За його підрахунками, без авансового платежу НБУ і формально зарахованих митних зборів за газ 2008 року доходи бюджету в січні фактично не виконані на 2,9 млрд грн, що становить 24% від плану. А отже, вже в лютому-березні триватиме негативна динаміка бюджетних надходжень, і головний фінансовий документ необхідно буде переглядати.

Про потребу вносити поправки до держбюджету нещодавно заявив і президент Віктор Ющенко, на що прем'єр-міністр одразу ж категорично відповіла відмовою. «Весь галас навколо перегляду бюджету пов'язаний з місією МВФ, якій треба показати бездефіцитний бюджет – інакше вони розірвуть із нами будь-які стосунки», – сказав «Народному депутату» президент Центру антикризових досліджень Ярослав Жаліло. Варто зазначити, що прийняття бездефіцитного держбюджету було однією з умов нового договору МВФ стосовно надання Україні кредиту. Однак, на думку пана Жаліло, на угоду делегації міжнародного фонду безглуздо кроїти бюджет – слід ➔



➔ дочекатися бюджетних показників за січень-березень, коли ситуація в економіці стане зрозумілішою: «В економіці вималюється певний тренд. Саме в цей період підприємства укладуть або не укладуть довгострокові контракти й буде видно, чи зуміла економіка пережити кризові потрясіння минулого року».

З Ярославом Жалілом згоден і директор Інституту економічних досліджень і політичних консультацій Ігор Бураковський. «Судити про якість виконання бюджету слід за підсумками першого кварталу. Сьогодні країна перебуває лише на початку етапу великих проблем. А коли проблеми з'являться, виникне необхідність маневрувати бюджетними грошима. Вже сьогодні зрозуміло, що гостро стоятиме питання пошуку коштів для трансфертів Пенсійному фонду, який уже не в змозі сам себе забезпечувати. ПФ формується завдяки відрахуванням із заробітної платні, і при зниженні зайнятості та зарплатні автоматично зменшаться виплати Пенсій-

ному фонду. Наступна стаття перегляду – допомога Фонду з безробіття. Іншого способу підтримати населення, яке втратило роботу, уряд не має», – наголошує пан Бураковський.

Експерти переконані, що спосіб і методика перегляду бюджету стануть предметом активних політичних спекуляцій, а тому уряд уже сьогодні мав би замислитися стосовно того, що і як слід міняти в новому бюджетному році. На думку Ярослава Жаліла, бюджет варто розглядати як інструмент антикризової політики, а не як предмет пасивної реакції економіки. «Треба реструктуризувати витратні частини держбюджету, скоротити соціальні виплати, переглянувши в бік збільшення видатки розвитку, що змогли б простимулювати внутрішній попит і структурні проекти футбольного чемпіонату Євро-2012. При цьому слід переглянути божевільні положення, що надають Кабмінові право ручного регулювання. Приміром, положення про те, що Нацбанк повинен погоджувати з

Кабміном усі випадки фінансування», – вважає пан Жаліло. Ігор Бураковський з таким підходом не згоден: «Перегляд бюджету – це не гуляння на широку ногу, до цього слід підходити обережно, як до непростого бухгалтерського завдання. Бюджет треба захистити від лобістських і політичних інтересів». Пан Бураковський вважає, що ентузіазм лобістів згасне тієї ж миті, коли уряд заявить про свій намір секвеструвати держбюджет: «Боюся, це є неминучим. І зрозуміло, що така робота приречена на політичну непопулярність. Сьогодні державу слід зберегти в працездатному стані, а якщо залишаться зайві гроші – можна робити інвестиції. Однак, переконаний, за допомогою бюджету уряд не зможе підтримати реальний сектор економіки або фінансовий сектор, як це відбувається в США». Ігор Бураковський побоюється, що в умовах кризи уряд зустрінеться з бюджетним нововведенням – переглядом головного фінансового документа країни раз на квартал.